

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā 2014. gada 5. februārī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kūtris, tiesneses Kristīne Krūma un Sanita Osipova, kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 11/2014),

k o n s t a t ē j a:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu izvērtēt likuma „Par vārda, uzvārda un tautības ieraksta maiņu” 8. panta 1. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 89. un 99. pantam.

2. Likums „Par vārda, uzvārda un tautības ieraksta maiņu” spēku zaudēja 2009. gada 13. maijā, jo spēkā stājās jauns regulējums – Vārda, uzvārda un tautības ieraksta maiņas likums.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka pēc būtības Pieteikuma iesniedzējs lūdz izvērtēt Vārda, uzvārda un tautības ieraksta maiņas likuma 8. panta 1. punkta (turpmāk – apstrīdētā norma) atbilstību Satversmes 89. un 99. pantam.

3. Apstrīdētā norma noteic, ka lēmumu par atteikumu mainīt vārdu vai uzvārdu (vārdu un uzvārdu) pieņem, ja persona ir sodīta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu un sodāmība nav dzēsta vai noņemta.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izpriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

5. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normas atbilstība Satversmei. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt vienīgi Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs ir sodīts par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu un sodāmība nav dzēsta. Tātad apstrīdētā norma attiecas uz Pieteikuma iesniedzēju.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, ievērojot prasības, kas noteiktas Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro un ceturto daļu pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc visu vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu izmantošanas vai – ja šādu līdzekļu nav – no pamattiesību aizskāruma rašanās brīža. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 2. punktā ir noteikts, ka pieteikumā ir jāpierāda, ka ir izmantoti visi vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi vai arī, ka tādu nav.

Pieteikuma iesniedzējs vērsies Daugavpils pilsētas dzimtsarakstu nodaļā (turpmāk – Dzimtsarakstu nodaļa) ar lūgumu izskaidrot viņa tiesības mainīt

vārdu. Dzimtsarakstu nodaļa norādījusi, ka apstrīdētā norma liedz Pieteikuma iesniedzējam savu vārdu mainīt.

Pieteikuma iesniedzēja rīcība vērtējama kā lūgums sniegt uzziņu par savām tiesībām, nevis iesniegums ar lūgumu mainīt vārdu vai uzvārdu (vārdu un uzvārdu). Pieteikuma iesniedzējs nav saņēmis atteikumu mainīt vārdu vai uzvārdu (vārdu un uzvārdu), kuru varētu apstrīdēt augstākā iestādē vai pārsūdzēt administratīvajā tiesā.

Vārda, uzvārda un tautības ieraksta maiņas likums paredz, ka atteikumu mainīt vārdu vai uzvārdu (vārdu un uzvārdu) var pārsūdzēt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Konstitucionālā sūdzība (pieteikums) kalpo vienīgi kā papildu tiesību aizsardzības līdzeklis, kad personai nav pieejami citi līdzekļi tās aizskarto pamattiesību aizsardzībai. Pieteikuma iesniedzējs nav izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas prasībām.

8. Satversmes tiesa ir norādījusi: situācijā, kad no tiesību normas izrietošās nelabvēlīgās sekas pastāv neatkarīgi no personas rīcības un personai nav iespējams ar šīs tiesību normas prasībām pretēju rīcību panākt tās piemērošanu (proti, izskatāmajā pieteikumā tiesību norma liedz personai mainīt savu vārdu), iespējamais pamattiesību aizskārums var rasties jau ar tiesību normas spēkā stāšanās brīdi. Tādos gadījumos Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrajā teikumā noteiktais sešu mēnešu termiņš sākas tai pašā brīdī. Ja persona šo termiņu neievēro, tā zaudē tiesības vērsties Satversmes tiesā (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2013-16-01 22.4. punktu*). Vienlaikus Satversmes tiesa ir atzinusi, ka persona ir tiesīga vērsties ar pieteikumu Satversmes tiesā, sniedzot attiecīgu pamatojumu un pierādījumus, kas apliecina, ka pēdējo sešu mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas ir konstatējamās objektīvas tiesisko vai faktisko apstākļu izmaiņas, kuru dēļ persona ir sākusi izjust no konkrētas tiesību normas izrietošu aizskārums tieši pēdējo sešu mēnešu laikā (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 27. jūnija sprieduma lietā Nr. 2012-22-0103 12.3. punktu*).

Pieteikumā nav norādīts Pieteikuma iesniedzējam Satversmē noteikto pamattiesību aizskārums rašanās brīdis. Apstrīdētā norma spēkā stājusies 2009. gada 13. maijā, savukārt (*datums*) Pieteikuma iesniedzējs vērsies

Dzimtsarakstu nodaļā. Līdz ar to iespējamais pamattiesību aizskārumu varētu būt radies tad, kad Dzimtsarakstu nodaļa sniegusi atbildi uz Pieteikuma iesniedzēja iesniegumu. Pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, ka tieši pēdējo sešu mēnešu laikā būtu notikušas objektīvas tiesisko vai faktisko apstākļu izmaiņas, kuru dēļ Pieteikuma iesniedzējs tieši šajā laika posmā ir sācis izjust savu pamattiesību aizskārumu. Tas nozīmē, ka sešu mēnešu termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir notecējis.

Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs ir nokavējis termiņu konstitucionālās sūdzības iesniegšanai. Līdz ar to iesniegtais pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas un 19.² panta sestās daļas 2. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

n o l ē m a:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 11/2014).

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 1. kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kūtris